

27.11.2025

EOAK/5899/2025

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos jaostopäällikkönä Kristian Holman

TARKASTUS: PORIN PRIKAATI, SÄKYLÄN YKSIKKÖ 30.10.2025

Tarkastuskohde

Porin prikaatin Säkylän yksikkö

Tarkastusajankohta

30.10.2025 kello 10.30–16.00

Osallistujat oikeusasiamiehen kansliasta

Esittelijäneuvos jaostopäällikkönä Kristian Holman

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Tuire Metso

Osallistujat tarkastuskohteesta

Prikaatin komentaja, prikaatikenraali

Oikeusupseeri, kapteeni

Keskusteluihin osallistuivat lisäksi omaa toimialaansa koskevissa asioissa lääkäri, kenttärovasti sekä sosiaalikirjuri. Lisäksi tarkastajat keskustelivat varusmiestoimikunnan edustajien kanssa.

1 TARKASTUKSEN TOIMITTAMISESTA

Eduskunnan oikeusasiamies toimittaa tarkastuksia erityisesti seurataksaan varusmiesten ja muiden asepalvelusta suorittavien kohtelua. Porin prikaatin Säkylän yksikkö on tarkastettu edellisen kerran 2.12.2021, jolloin apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen suoritti tarkastuksen etäyhteydellä.

Tarkastus toimitettiin oikeusasiamies Petri Jääskeläisen määräämänä ja etukäteen laaditun ohjelman mukaisesti. Tarkastajat tutustuivat Porin prikaatista etukäteen saamaansa aineistoon, joka sisälsi muun muassa kurinpito- ja pienvahinkopäätöksiä sekä selvityksiä varusmiesten palvelusjärjestelyistä.

Tähän pöytäkirjaan on kirjattu vain sellaiset asiat, joihin on tarkastuksen yhteydessä kiinnitetty huomiota ja joilla saattaa olla merkitystä varusmiesten kohtelua ja palvelusolosuhteita edelleen kehitettäessä.

2 TARKASTUSHAVAINTOJA

Porin prikaati kouluttaa varusmiehiä kahdella paikkakunnalla viidessä eri joukkoyksikössä, joita ovat Satakunnan jääkäripataljoona, Satakunnan pioneeri- ja viestipataljoona, Satakunnan tykistörykmentti, Varsinais-Suomen huoltopataljoona sekä Pohjanmaan jääkäripataljoona.

Prikaati kouluttaa vuosittain yli 4 000 varusmiestä ja tukee reserviläisten vapaaehtoisia harjoituksia ja koulutustilaisuuksia. Lisäksi prikaati vastaa myös kriisinhallintaoperaatioihin lähetettävien reserviläisten rekrytoinnista ja kriisinhallintajoukkojen henkilöstöasioista.

Palkattua henkilöstöä prikaatissa on noin 650 henkilöä, joista noin 350 on sijoitettuna Säkylään ja 250 Niinisaloon.

Varuskunnan kuntotalo suljetaan joulukuussa. Tämä on aiheuttanut huolta henkilöstön keskuudessa varsinkin työhyvinvoinnin näkökulmasta. Henkilökunnan liikunta- ja peseytymismahdollisuudet vähenevät huomattavasti, kunnes uusi kuntotalo on valmis.

Merkittävä osa varusmiespalveluksen keskeytyksistä johtui mielenterveydellisistä syistä. Toiseksi yleisin syy olivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet. Myös erilaisten päihteiden tai lääkkeiden vuoksi palveluksensa keskeyttäneiden varusmiesten lukumäärä on kasvanut viime vuosina.

Prikaatin johto on panostanut voimakkaasti varusmiespalveluksen keskeyttämisten vähentämiseksi esimerkiksi asenteisiin vaikuttamalla. Henkilökunnan puheenvuoroissa ilmeni, että prikaatin komentaja on johdonmukaisella toiminnallaan onnistunut tässä hyvin.

Prikaatissa on myös otettu käyttöön ilmoituskanava, jolla varusmiehet voivat ilmoittaa esimerkiksi epäasiallisesta kohtelusta tai häirinnästä. Varusmiehille jaettavasta esitteestä löytyy QR-koodi, jonka linkin kautta ilmoituksen voi jättää. Ilmoitus välittyy varusmiestoimikunnan puheenjohtajalle, joka välittää tiedon eteenpäin. Ilmoitukseen tulee liittää ilmoittajan nimi, mutta tarvittaessa ilmoitus voidaan välittää eteenpäin nimettömänä, mikäli ilmoittaja niin haluaa. Tarkastajien saaman tiedon mukaan ilmoituksia on tullut vuoden aikana kahdeksan kappaletta. Ilmoitukset ovat koskeneet muun muassa simputtamiseen ja rasismiin liittyviä aiheita.

Varusmiesten taloudellinen tilanne aiheutti huolta. On hyvin pärjääviä varusmiehiä ja toisaalta sellaisia, joilla menee todella huonosti. Jo pelkästään arjen hallinta tuottaa joillekin varusmiehille ongelmia, johon sinänsä varusmiespalveluksen säännöllinen arkirytmä voi tuoda apua.

Varusmiehet kertoivat sotilaspoliisikomppaniassa käytössä olevasta ”virhelaskurista”, jonka perusteella varusmiehille määrätään seuraamuksia. esimerkkinä kerrottiin, että uudemman saapumiserän viiden virheen ”virhetilin” täytyttyä, vanhempi saapumiserä komennettiin ulkomajoitukseen. Epäselväksi jäi, milloin näin oli tapahtunut, ja kuka määräyksen oli antanut. Ilmeistä kuitenkin oli, että komppanian johto oli tietoinen ”virhelaskurin” olemassaolosta.

Kaksi vapaaehtoista asepalvelusta suorittavaa naista kertoivat, että he joutuivat sotilaspoliisikomppaniassa käyttämään heille aivan liian suuria ja miehille tarkoitettuja polkupyöriä. Heille oli kerrottu, ettei Säkylässä ole naisten pyöriä, vaikka he olivat sellaisen nähneet ja kuulleet erään naisen sellaisen saaneen. Kerrottuaan asiasta, heidät oli komennettu pyöräilemään ympyrää sen toteamiseksi, olisiko miesten pyöriä mahdollista säätää heille sopivimmiksi. Oli kuitenkin todettu, että heidän jalkansa hädin tuskin ylettyivät polkimille. Vaihtoehtona oli tarjottu polkupyöräsiirtymisten sijaan autokyytiä, mutta tähän ”joustoon” naiset eivät halunneet turvautua, koska se leimaisi heidät muiden silmissä. Varusmiehet antoivat luvan nimiensä ilmoittamiseen komentajalle asian selvittämisen yhteydessä.

Prikaatin 1. Huoltokomppaniassa kerrottiin varusmiesjohtajien määränneen järjestäytymisharjoituksia varusmieskuljettajien ”rötväilyn” takia. Kerrottu perustui toisen käden tietoon, eikä tapahtumasta ollut saatavilla tarkempia tietoja.

3 LOPPUKESKUSTELU

Tarkastajat keskustelivat prikaatin komentajan kanssa tekemistään tarkastushavainnosta Niinisalon yksikön tarkastuksen päätyttyä 31.10.2025 pidetyssä loppukeskustelussa. Yleisesti tarkastajille jäi myönteinen kuva niin varusmiesten kuin henkilökunnankin palvelus- ja työskentelyolosuhteista.

Etukäteen hankitusta materiaalista kirjatut havainnot ilmenevät Porin prikaatin Säkylän yksikköä koskevasta tarkastuspöytäkirjasta EOAK/5900/2025.

4 TOIMENPITEET

Tarkastushavainnot esiteltiin oikeusasiamies Petri Jääskeläiselle. Hän piti riittävänä, että pöytäkirjaan kirjatut asiat tulevat Porin prikaatin komentajan sekä Pääesikunnan tietoon tämän pöytäkirjan valmistumisen myötä.

Oikeusasiamies piti varusmiesten käytössä olevaa epäasiallisen menettelyn yms. ilmoituskanavaa hyvänä ja tarpeellisena palautteenantovälineenä, jonka avulla voidaan saada mahdollisesti myös matalammalla kynnyksellä tietoa varusmiesten kohtelusta ja palvelusolosuhteista.

Varuskunnan vapautensa menettäneiden säilytystilan tarkastuksesta on laadittu erillinen pöytäkirja EOAK/6819/2025.

Tämä pöytäkirja on ollut luonnosvaiheessa tarkastushavaintojen osalta Porin prikaatissa kommentteja ja mahdollisten salassa pidettävien tietojen arviointia varten.